

Beleidsplan Wet inburgering “Welkom in de Fryske Marren” 2022-2025

1. Samenvatting en definities

De titel van dit beleidsplan luidt: Beleidsplan Wet inburgering “Welkom in de Fryske Marren” 2022-2025. Met dit plan geeft gemeente De Fryske Marren uitvoering aan de visie dat statushouders Welkom zijn in onze gemeente.

De Fryske Marren vindt een inclusieve samenleving belangrijk. Een samenleving met vitale gemeenschappen waar inwoners naar elkaar omkijken, initiatieven nemen om de leefbaarheid in stand te houden en waarin iedereen ertoe doet en iedereen er bij hoort.

Een plan voor de komende vier jaar

In dit beleidsplan worden het fundament, de aanpak en de daarbij horende prioriteiten voor de komende vier jaar gepresenteerd. Het fundament bestaat uit vier uitgangspunten die de basis vormen voor de uitvoering.

1. Zo weinig mogelijk versnipperingen
2. Een integrale werkwijze
3. Direct aan de slag
4. Regionale samenwerking waar nodig

De aanpak voor de uitvoering bestaat uit zes pilaren

Statushouders zijn welkom in onze gemeente. Zes pilaren creëren verbondenheid en ruimte voor de uitvoering om zowel in vrijheid als gezamenlijkheid aan de slag te gaan. De zes pilaren zijn :

1. **W**onen
2. **E**lkaar steunen
3. **L**eren
4. **K**ansen
5. **O**plossingen dichtbij
6. **M**aatwerk

De uitgangspunten staan vast, de invulling van de uitvoering is dynamisch. De zes pilaren sluiten aan op de knelpunten en wensen van betrokken teams, organisaties, professionals en vrijwilligers en ervaringsdeskundigen die betrokken zijn bij de inburgering. Het plan kan de komende jaren aangevuld worden met nieuwe projecten en werkwijzen. Bij de doorontwikkeling spelen de uitvoerders en inwoners een cruciale rol.

Wet inburgering 2021

Per 1 januari 2022 treedt de Wet inburgering 2021 in werking. Het doel van de wet is dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee kunnen doen aan de Nederlandse samenleving, het liefst door middel van betaald werk.

De gemeenten krijgen in het nieuwe inburgeringsstelsel de regie over de uitvoering van de inburgering. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de begeleiding en ondersteuning van inburgeringsplichtigen gedurende de inburgering en kunnen daarmee voor hen het verschil gaan maken. Om het doel van de Wet inburgering 2021 te bereiken, zijn door het Rijk vijf subdoelen vastgesteld.

Doelgroep

De Wet inburgering geldt voor vreemdelingen vanaf 16 jaar (tot de AOW-gerechtigde leeftijd) die zich duurzaam in Nederland vestigen en in het bezit zijn van een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd. Inwoners uit de Europese Unie en Liechtenstein, Noorwegen en IJsland vallen hier niet onder. Er worden twee groepen onderscheiden:

a) Asielmigranten (of statushouders)

Asielmigranten zijn asielzoekers die als vluchteling zijn erkend en een verblijfsvergunning hebben gekregen. Ook gezinsleden van deze migranten (“nareizigers”) vallen onder deze groep. Die groep bestaat vooral uit personen uit Syrië en Eritrea en sinds kort ook uit Afghanistan.

b) Gezins- en overige migranten

Gezinsmigranten zijn migranten die naar Nederland komen vanwege hun (Nederlandse) partner. Tot de groep overige migranten horen geestelijk bedienaren en mensen met een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk humanitair verblijfsdoel.

c) De ondertussengroep

De ondertussengroep valt formeel niet onder de Wet inburgering 2021. Het zijn de statushouders die onder de huidige wet inburgering vallen. Dat betekent dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het afsluiten van een lening bij DUO voor hun inburgeringstraject en dit zelf ook regelen. Na overleg tussen de VNG en het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid is afgesproken dat gemeenten gestimuleerd worden om deze groep zoveel mogelijk in de geest van de nieuwe wet te begeleiden.

Onderdelen van de nieuwe wet

De belangrijkste onderdelen van de nieuwe wet zijn:

- De brede intake en persoonlijk plan inburgering en participatie (hierna PIP), inclusief inschatting leerbaarheid
- Financieel ontzorgen gedurende het eerste half jaar na vestiging in de gemeente
- Maatschappelijke begeleiding
- Module arbeidsmarkt en participatie (MAP) en kennis van de Nederlandse maatschappij (KNM)
- Het participatieverklaringstraject (PVT)
- Drie leerroutes (Onderwijsroute, B1 route en Zelfredzaamheidsroute)

Definities

- **Azc:** Azielzoekerscentrum
- **Brede intake:** Een onderzoek naar de mogelijkheden die de inburgeringsplichtige heeft om aan de inburgeringsplicht te voldoen.
- **COA:** Centraal orgaan opvang asielzoekers
- **DUO:** Dienst uitvoering onderwijs
- **Inburgeringsplichtige /statushouder:** Vreemdeling die rechtmatig verblijf krijgt in de zin van artikel 8 a en c van de Vreemdelingenwet 2000, die 16 jaar of ouder is en de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a van de Algemene Ouderdomswet, nog niet heeft bereikt.
- **Gezins- en overige migranten:** Gezinsmigranten zijn migranten die naar Nederland komen vanwege hun (Nederlandse) partner. Tot de groep overige migranten horen geestelijk bedienaren en mensen met een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk humanitair verblijfsdoel.
- **MAP:** Module arbeidsmarkt en participatie
- **Ondertussengroep:** Inburgeraars die op de peildatum 1 januari 2022 nog inburgeringsplichtig zijn en juridisch onder de Wet inburgering 2013 vallen.
- **PIP:** Persoonlijk Plan inburgering en participatie
- **PVT:** Participatieverklaringstraject
- **SWTZP:** Sociaal wijkteam zorg en participatie
- **VNN:** Vluchtelingenwerk Noord Nederland

2. Inleiding

Aanleiding

Sinds 2013 is de huidige wet inburgering van kracht. Inburgeringsplichtigen zijn zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van een lening voor het financieren van hun inburgeringstraject. Ook moeten zij zelf een aanbieder zoeken.

Het huidige inburgeringsstelsel voldoet op een aantal punten niet. Veel inburgeraars doen er te lang over om in te burgeren en er is onvoldoende aandacht voor werk en participatie. Dit leidt ertoe dat slechts een klein deel van de statushouders na hun inburgering aan het werk is. Daarnaast worden ze niet gestimuleerd om het hoogst mogelijke taalniveau te behalen. Het taalniveau A2 dat de statushouder bereikt moet hebben aan het einde van de inburgeringsperiode wordt als onvoldoende beoordeeld wat betreft het meedoen op de arbeidsmarkt. Ook het leenstelsel voor inburgeringsplichtigen, waarin de inburgeraar een lening krijgt en daarvan onder andere taallessen inkoop, functioneert niet goed.

Per 1 januari 2022 treedt de Wet inburgering 2021 in werking. Het nieuwe inburgeringsstelsel is een lerend stelsel, in de komende jaren wordt gekeken waar bijgestuurd kan worden. De rol van de gemeente verandert met de komst van de nieuwe wet verandert nadrukkelijk.

Doel van de wet

De Wet inburgering 2021 heeft als doel om alle inburgeraars mee te laten doen in de samenleving, bij voorkeur in de vorm van betaald werk. Dat kan het beste wanneer zij zo snel mogelijk beginnen met hun inburgering, wanneer zij daarbij goed worden ondersteund en waar nodig worden ontzorgd. Er zijn door het Rijk vijf subdoelen benoemd.

Vijf subdoelen van de wet

1. Tijdige start van de inburgering

Om ervoor te zorgen dat inburgeringsplichtigen vanaf het begin kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving, is het belangrijk dat zij zo snel mogelijk beginnen met de inburgering.

2. Snelheid van de inburgering

Om ervoor te zorgen dat inburgeringsplichtigen snel kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving, is het belangrijk dat zij binnen de inburgeringstermijn van drie jaar, maar liefst sneller, voldoen aan de inburgeringsplicht.

3. Maatwerk

Om te zorgen dat inburgeringsplichtigen volwaardig kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving, is het belangrijk dat het inburgeringsaanbod aansluit bij hun startpositie en ontwikkelmogelijkheden.

4. Dualiteit: combineren van taal en participatie

Om ervoor te zorgen dat inburgeringsplichtigen volwaardig kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving, is het belangrijk dat het leren van de Nederlandse taal gecombineerd wordt met activiteiten gericht op deelname aan het dagelijkse leven.

5. Kwaliteit van het inburgeringsaanbod

Om de subdoelen 1 tot en met 4 te bereiken, is het belangrijk dat er een divers en kwalitatief hoogwaardig inburgeringsaanbod beschikbaar is. Daarom zijn gemeenten in het nieuwe inburgeringsstelsel verantwoordelijk voor de inkoop en kwaliteit (van een deel) van het inburgeringsaanbod.

Uitgangspunten van de wet

- **De gemeente voert de regie over de uitvoering.** De statushouder blijft zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de Wet inburgering 2021. De gemeente zorgt voor een aanbod aan ondersteuning waarmee het voor inburgeraars mogelijk wordt om die verantwoordelijkheid te nemen. Het zorgen voor het aanbod betekent ook dat de gemeente verantwoordelijk is voor het toetsen van de kwaliteit van de aanbieders: aan de voorkant (door middel van de aanbestedingseisen) en gedurende de uitvoering (via contractbeheer).
- **De inburgering start snel.** Al in het Asielzoekerscentrum (AZC) wordt hiermee begonnen. Gemeenten zorgen voor een doorlopende lijn vanuit deze opvang. Op basis van een brede intake en een leerbaarheidstoets wordt per inburgeraar een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) opgesteld en uitgevoerd. In het PIP worden de wederzijdse afspraken tussen de statushouder en de gemeente vastgelegd, waarbij het PIP ook de status van een beschikking heeft.
- **Het taalniveau van de inburgeraars moet zo hoog mogelijk zijn.** Een succesvolle inburgering hangt samen met de mate waarin men het Nederlands beheerst. Inburgeraars worden daarom gestimuleerd om de taal op een zo hoog mogelijk niveau (B1) te behalen. Pas als dat niet lukt, kan men kiezen voor een lager niveau.
- **De inburgeringsverplichting geldt voor iedereen.** Er worden geen ontheffingen meer gegeven voor het behalen van het inburgeringsexamen. In plaats daarvan komt er een specifieke inburgeringsroute voor degenen voor wie het reguliere (B1-) traject niet haalbaar is. Dit is de zogenaamde Zelfredzaamheidsroute (Z-route). Naast deze twee routes komt er een onderwijsroute voor jongeren die zich voorbereiden op vervolgonderwijs.
- **De inburgering is dual.** Taal en participatie worden gecombineerd en in samenhang aangeboden, zodat inburgeraars niet pas na de afronding van hun taaltraject op zoek gaan naar werk en ondersteund worden bij het vinden daarvan.

Gebruik maken van opgedane kennis en ervaring

De gemeente De Fryske Marren is vanaf 2019 actief aan de slag met de inburgering van inburgeringsplichtigen (de ondertussengroep) en betrokken bij de statushouders die al langer in Nederland wonen. Via deelname aan de landelijke pilot Brede intake en PIP is ervaring opgedaan met deze nieuwe taak die is opgenomen in de Wet inburgering 2021. Met de nog dit jaar te starten pilot financieel ontzorgen door de eigen uitvoering wordt voorgesorteerd op de tweede nieuwe wettelijke taak.

Het nieuwe beleid is gebaseerd op aanbevelingen over inburgering, integratie en participatie op de arbeidsmarkt afkomstig uit recente publicaties. Er is eveneens gebruik gemaakt van de kennis en kunde van het Projectteam Inburgering en de ketenpartners die actief aan de slag zijn met de inburgering van de ondertussengroep. In het beleidsplan worden eveneens verbindingen gelegd met andere beleidsterreinen.

Werkwijze

Voor ons als gemeente is dit beleidsplan een opdracht: We laten zien wat onze ambities zijn en wat we gaan doen. Inwoners en uitvoeringspartijen kunnen in dit beleidsplan zien waar de gemeente de komende vier jaar mee aan de slag gaat om inburgeringsplichtigen te ondersteunen op het gebied inburgering. Het beleidsplan bevat concrete actiepunten.

Leeswijzer

Dit beleidsplan bestaat uit zeven hoofdstukken. De samenvatting en definities staan in hoofdstuk 1, in hoofdstuk 2 is de inleiding opgenomen. Hoofdstuk 3 geeft de beleidskaders weer en geeft een beeld van hoe het beleidsplan zich verhoudt tot andere beleidsterreinen. Hoofdstuk 4 beschrijft de beleidsuitgangspunten die de basis vormen. Hoofdstuk 5 gaat over onze aanpak, de zes pilaren en ambities en de hieruit volgende acties. In hoofdstuk 6 staan de te verwachten aantallen en het financiële kader. Het beleidsplan wordt afgesloten met hoofdstuk 7 dat gaat over de monitoring en de handhaving.

3. Beleidskaders

Dit hoofdstuk geeft weer hoe het beleidsplan Wet inburgering 2021 is ingebed in staande en nieuwe wettelijke kaders en nieuwe ontwikkelingen en kennis. Het eerste deel van dit hoofdstuk gaat in op de wettelijke kaders die op landelijk niveau van kracht zijn of worden. Het tweede deel geeft weer hoe dit beleidsplan aansluit en voortbouwt op het huidige gemeentelijk beleid. Het laatste en derde deel van dit hoofdstuk bespreekt de belangrijkste conclusies van recent onderzoek rondom inburgering.

3.a. Wettelijke kaders

In dit beleidsplan ligt de focus op de Wet inburgering 2021. Deze nieuwe wet sluit aan op twee andere wetten, te weten:

- Huisvestingswet 2014
- De Participatiewet 2015

Wet inburgering 2021

In het nieuwe stelsel krijgen de gemeenten een belangrijke rol, zoals de regie op de inburgeringstrajecten en de inkoop van scholing. De Wet inburgering 2021 is geen decentralisatie. Het Rijk stelt het beleid op en laat daarbij beperkte beleidsvrijheid voor gemeenten.

Doelgroep

De Wet inburgering geldt voor vreemdelingen vanaf 16 jaar (tot de AOW-gerechtigde leeftijd) die zich duurzaam in Nederland vestigen en in het bezit zijn van een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd. Inwoners uit de Europese Unie en Liechtenstein, Noorwegen en IJsland vallen hier niet onder. Er worden twee groepen onderscheiden:

a) Inburgeringsplichtigen

Inburgeringsplichtigen zijn asielzoekers die als vluchteling zijn erkend en een verblijfsvergunning hebben gekregen. Ook gezinsleden van deze migranten ("nareizigers") vallen onder deze groep. Die groep bestaat op dit moment vooral uit personen uit Syrië en Eritrea.

b) Gezins- en overige migranten

Gezinsmigranten zijn migranten die naar Nederland komen vanwege hun (Nederlandse) partner. Dat kan alleen wanneer men over voldoende inkomen beschikt. De inburgering start al in het land van herkomst, waar het basisexamen inburgering buitenland moet worden afgelegd. Dat betekent dat gezinsmigranten al een basisniveau aan taal (A1) hebben behaald wanneer zij hier komen. Eenmaal in Nederland moeten zij hier het inburgeringsexamen halen.

Tot de groep overige migranten horen geestelijk bedienaren en mensen met een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk humanitair verblijfsdoel.

In het nieuwe stelsel worden geen ontheffingen op basis van aantoonbaar geleverde inspanningen meer verleend. Inhoudelijk zijn er belangrijke wijzigingen, zoals een hogere norm voor het te behalen taalniveau tijdens de inburgering.

Naast de taaltrajecten gaan alle inburgeraars actiever kennismaken met de lokale arbeidsmarkt. Ook komen ze meer en vaker in de praktijk in aanraking met Nederlandse kernwaarden zoals gelijkheid en vrijheid van meningsuiting.

c) De ondertussengroep

De ondertussengroep valt formeel niet onder de Wet inburgering 2021. Het zijn de inburgeringsplichtigen die onder de huidige wet inburgering vallen. Dat betekent dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het afsluiten van een lening bij DUO voor hun inburgeringstraject en dit zelf ook regelen. Na overleg tussen de VNG en het ministerie SZW is afgesproken dat gemeenten gestimuleerd worden deze groep zoveel mogelijk in de geest van de nieuwe wet te begeleiden. De gemeenten krijgen hiervoor aanvullende incidentele middelen.

Onderdelen van de nieuwe wet

De belangrijkste onderdelen van de nieuwe wet zijn:

- De brede intake en persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP), inclusief inschatting leerbaarheid
- Financieel ontzorgen gedurende het eerste half jaar na vestiging
- Maatschappelijke begeleiding
- Module Arbeidsmarkt en participatie (MAP) en Kennis van de Nederlandse maatschappij (KNM)
- Het Participatieverklaringstraject (PVT)
- Drie leerroutes (Onderwijsroute, B1 route en Zelfredzaamheidsroute)

Alle leerroutes hebben een duaal karakter, dit houdt in een combinatie van taal met participatie. In de onderwijsroute krijgen vooral jongere inburgeraars intensieve taallessen en volgen zij tegelijkertijd vakken als rekenen, Engels en leervaardigheden en studieloopbaanbegeleiding. Zij ronden dan in gemiddeld anderhalf jaar de inburgering af en stromen door naar een beroepsopleiding, zoals MBO 2, 3 of MBO 4.

In het taalonderwijs aan anderstaligen worden vier niveaus onderscheiden, namelijk A1, A2, B1 en B2. Onder het nieuwe stelsel wordt de taaleis verhoogd van A2 naar B1. De B1 route is dus gericht op het behalen van een hoger taalniveau, dit om de uitstroomkansen richting werk te vergroten. Inburgeringsplichtigen combineren tijdens de B1 route de taallessen met (vrijwilligers)werk, werkervaringsplek of stage.

De zelfredzaamheidsroute is bedoeld voor de inburgeraars voor wie de onderwijsroute of de B1 route niet haalbaar zijn. Zij gaan in het nieuwe stelsel meer tijd besteden aan het leren van de taal, zelfredzaamheid en participatie in de samenleving. Zij sluiten in het nieuwe stelsel hun inburgering af met een certificaat.

Ten opzichte van de huidige situatie wordt er meer van de inburgeraars gevraagd. De (examen-)eisen die aan hun taalniveau worden gesteld zijn hoger. Verder zijn de mogelijkheden om ontheffing te krijgen van het inburgeringsexamen fors teruggebracht. Alleen lichamelijke, fysieke of verstandelijke belemmeringen of beperkingen kunnen nog een reden zijn voor het verkrijgen van een ontheffing.

In de tabel op de volgende pagina staan de verschillende onderdelen van de inburgering. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbieden van alle onderdelen aan inburgeringsplichtige asielstatushouders. De verantwoordelijkheid van de gemeenten voor de gezins- en overige migranten is beperkter.

Inburgeringsaanbod	Asielstatushouders	Gezinsmigranten en overige migranten
Brede intake	X	X
Plan Inburgering en Participatie (PIP)	X	X
Begeleiding en ondersteuning bij de voortgang van de inburgering (o.a. voortgangsgesprekken)	X	X
Leerroute	X	*
Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)	X	X
Participatieverklaringstraject (PVT)	X	X
Maatschappelijke begeleiding	X	
Financieel ontzorgen	X	

* Gemeenten zijn alleen verantwoordelijk voor de participatiecomponent van de leerroute als gezins- en overige migranten een uitkering hebben op grond van de Participatiewet.

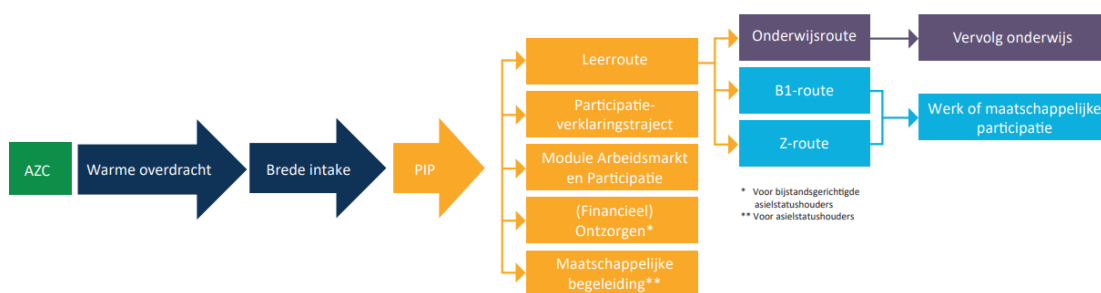
De vijf onderdelen van de inburgering

De inburgering bestaat uit vijf onderdelen. De gemeente is vanaf onderdeel twee betrokken. Vanaf het moment dat het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) beslist in welke gemeente een vluchteling wordt gehuisvest, wordt de gemeente verantwoordelijk voor het verzamelen van alle informatie over de aanstaande inwoner.

- Het vaststellen van de inburgeringsplicht.**
Dit onderdeel begint met de verstrekking door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van een verblijfsvergunning voor een niet tijdelijk doel, meestal een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd (asiel of regulier). De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) stelt de inburgeringsplicht voor de inburgeraar vast, beheert de bijbehorende gegevens en controleert.
- Vorbereiden op inburgering van asielstatushouders.**
Het COA zorgt voor een aanbod voor inburgering. Voor inburgering is een vrijwillig onderdeel waarmee inburgeraars alvast aan de slag kunnen om de Nederlandse taal en samenleving te leren kennen.
- Brede intake en het vaststellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)-**
De uitkomsten van de brede intake, deels in het Azc deels thuis, worden vastgelegd in het PIP. Ook de uitkomst van het onderzoek welke leerroute het beste past bij de inburgeringsplichtige wordt in het PIP opgenomen. Het PIP bevat de afspraken rondom de leerroute, het participatieverklaringstraject (PVT) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP).
- Inburgeren en participeren,**
De inburgeraar volgt een leerroute. In deze leerroute biedt de gemeente ook een traject aan om de inburgeraar voor te bereiden op actieve participatie in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Gemeenten moeten zorgen voor de voortgangsgesprekken, het monitoren van hun aanwezigheid en het bewaken van hun voortgang bij inburgering. Daarnaast worden de gemeenten verantwoordelijk voor een aanbod voor de Module Arbeidsparticipatie (MAP).

Gemeenten gaan de inburgeraars die bijstand ontvangen ontzorgen. De gemeenten gaan voor deze groep de eerste zes maanden de huur, zorgverzekering en rekeningen voor gas, water en licht vanuit die bijstand betalen. Deze begeleiding moet zorgen voor rust en stabiliteit bij het begin van de inburgering.
- De afronding van het inburgeringstraject**
Bij de afronding stelt DUO vast of de inburgeraar heeft voldaan aan de inburgeringsplicht. Vervolgens bepaalt DUO of de inburgering is voltooid.

In schema:

De verschillen tussen de huidige wet inburgering 2013 en de Wet inburgering 2021.

Wet inburgering 2013	Wet inburgering 2021
Volledig eigen verantwoordelijkheid statushouders	Regie- en aanbodplicht ligt bij gemeenten, naast de eigen verantwoordelijkheid statushouders
Commerciële markt voor inburgeringstrajecten, te financieren met een lening van DUO voor alle statushouders	Gemeenten verzorgen de inkoop en financiering van de leerroutes
Geen verbinding met de verplichtingen vanuit de Participatiewet	Verbinding met de Participatiewet waardoor combinatie van de inburgerings- en Participatiewet verplichtingen mogelijk is
Geen verplichte financiële ontzorging en training financiële redzaamheid	Verplichte financiële ontzorging en training financiële redzaamheid voor bijstandsgerechtigde statushouders gedurende ten minste de eerste zes maanden van hun verblijf in de gemeente
Verwacht resultaat inburgeringstraject is taalniveau A2 (of onthefing)	Verwacht resultaat inburgeringstraject is Taalniveau B1, tenzij de statushouder onvoldoende leerbaar is.
Geen onderscheid in leerroutes	Drie verschillende leerroutes, namelijk Onderwijsroute, B1 route of Zelfredzaamheidsroute

3.b. Gemeentelijke kaders: Coalitieakkoord, kernboodschap sociaal domein en raakvlakken met huidig beleid

Coalitieakkoord

Het beleidsplan sluit aan bij de uitgangspunten van het Coalitieakkoord 2019-2022 'De toekomst Temjitte' en geeft invulling aan het werkprogramma 2019-2022 van het college van burgemeester en wethouders.

In programma 4 staat dat wij veel waarde hechten aan vitale gemeenschappen, waar inwoners naar elkaar omkijken en initiatieven nemen om de leefbaarheid in stand te houden dan wel te verbeteren. Verder zijn de Friese taal en cultuur onlosmakelijk verbonden aan onze samenleving.

In programma 5 is het volgende opgenomen. "Asielzoekers en statushouders zijn welkom in De Fryske Marren. In 2021 wordt de Wet inburgering gewijzigd. Dit betekent dat de regie op inburgering terug komt bij de gemeente met als doel asielzoekers en statushouders zo snel mogelijk de taal laten leren en hen toe te leiden naar werk. Zij krijgen hiertoe bij aankomst in het AZC een persoonlijk plan voor inburgering en participatie. Wij willen het anticiperen op deze wet continueren en de huidige trajecten in beeld brengen".

Het beleidsplan sluit ook aan op de wens van het college en de raad om meer integraal te werken.

Kernboodschap sociaal domein

De kernboodschap van het sociaal domein (zie ook bijlage 1) geldt als het uitgangspunt bij het nieuwe beleid. De rode draad binnen het sociaal domein van De Fryske Marren is: *De inwoner draagt naar vermogen verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving. De gemeente stimuleert de samenleving om in beweging te komen, te ontwikkelen en mee te doen. We doen dit met lef!*

Raakvlakken met inclusie, gezondheidsbeleid, beleid participatie en re-integratie en WMO-beleid

Inclusie

Inburgering en integratie hebben raakvlakken met verschillende beleidsterreinen. De Fryske Marren vindt een inclusieve samenleving belangrijk. Hiermee bedoelen we dat we een samenleving willen waarin iedereen ertoe doet en iedereen er bij hoort. Sommige inwoners ervaren op grond van afkomst, huidskleur, beperking, geslacht, seksuele voorkeur, geloof of leeftijd soms minder kansen om mee te doen. In het uitvoeringplan van het Inclusiebeleid is aandacht voor kwetsbare inwoners die een langere afstand tot de arbeidsmarkt hebben of niet meer kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt.

Gezondheidsbeleid

Inburgering en integratie raakt ook het gezondheidsbeleid. Op 10 juni 2020 is het Beleidsplan Gezondheid De Fryske Marren vastgesteld. Hierin is Positieve gezondheid het belangrijkste uitgangspunt: dat wil zeggen: gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'.

Gezondheid gaat ook over het meedoen in de samenleving, over het verrichten van betekenisvol werk of andere activiteiten en over de omgeving waarin je leeft. Positieve gezondheid betekent ook bijvoorbeeld het naar school of werk gaan, voldoende financiën hebben, culturele activiteiten, zingeving en het hebben van een goede woning. Voor iedereen geldt dat een gezonde omgeving, fysiek én sociaal, gezond gedrag stimuleert.

Alle statushouders hebben een vluchtverleden en hebben veelal onder barre omstandigheden hun eigen land moeten verlaten. Verlies is een belangrijk thema in hun leven. Immers ze hebben hun huis, hun werk en in veel gevallen ook (directe) familieleden verloren. Het is daarom van belang dat er voldoende aandacht en expertise is voor hun psychische en lichamelijke gezondheid. Werken vanuit de principes van positieve gezondheid draagt daaraan bij, evenals activiteiten gericht op meer contact tussen bewoners en de sociale samenhang in de buurt of wijk.

Participatie en re-integratie

Inburgering is direct verbonden met participatie en re-integratie in het kader van de Participatiewet. In het nieuwe beleidsplan Participatie en Re-integratie 2021-2025 is opgenomen dat we nieuwe inwoners met een inburgeringsplicht snel en succesvol willen laten inburgeren, participeren en integreren. Dit door in een vroeg stadium kennis te maken en samen met hen een persoonlijk plan op te stellen dat is gericht op inburgering en participatie.

In dit plan speelt kennis(maken) met de nieuwe leefomgeving, de lokale samenleving en welzijn een belangrijke rol. Samen met de verschillende netwerkpartners in het werkveld zorgt de gemeente ervoor dat nieuwkomers vanaf het begin aan de slag gaan met de toekomst en (zelf)redzaam worden in onze gemeente. Binnen de verschillende re-integratie instrumenten wordt maatwerk ingezet.

WMO

In het recent vastgestelde WMO beleidsplan 2021-2025 is gekozen voor doorgaan op de ingeslagen weg. We vinden het belangrijk dat in onze samenleving iedereen (naar vermogen) mee kan doen. Van inwoners wordt verwacht dat zij in eerste instantie zelf in hun netwerk, via een inwonersinitiatief of in basisvoorzieningen, naar een oplossing zoeken voor een probleem. Daarbij ondersteunen we onze inwoners door de dragende samenleving en de basisvoorzieningen te ondersteunen en te versterken. Voor inwoners die het nodig hebben, zijn er maatwerkvoorzieningen WMO beschikbaar.

3.c. Recente landelijke rapporten en nieuwe inzichten integratie statushouders

In de afgelopen jaren zijn meerdere publicaties verschenen over de integratie van statushouders in Nederland. Een overzicht van deze publicaties is opgenomen in bijlage 2.

De rode draden uit deze publicaties onderstrepen het belang van:

- Maatwerk in trajecten, ondersteuning en de samenwerking met werkgevers
- Een goede maatschappelijke begeleiding
- Een goede begeleiding tijdens en na de inburgering bij voorkeur met behulp van professionals afkomstig uit de doelgroep.

Het voorgaande betekent dat het beleidsplan onderdeel is van een groter geheel en aansluit op nieuwe kennis en inzichten. Vanuit deze kaders en nieuwe inzichten zijn vier beleidsuitgangspunten opgesteld. Deze uitgangspunten worden in het volgende hoofdstuk besproken.

4. Uitgangspunten Inburgering

Dit hoofdstuk beschrijft de vier uitgangspunten die vanaf de vaststelling van dit beleidsplan de basis vormen voor de uitvoering en ontwikkelingen van de inburgering van statushouders. De uitgangspunten zijn: Zo weinig mogelijk versnipperingen, een integrale werkwijze, direct aan de slag en regionale samenwerking waar nodig. De uitgangspunten worden hieronder kort toegelicht.

Uitgangspunt 1. Zo weinig mogelijk versnipperingen

In de afgelopen jaren is het aanbod voor statushouders versnipperd geraakt. Er zijn meerdere taalaanbieders en ook voor andere activiteiten geldt dat er een ruim aanbod is. Ook is het soms onduidelijk welke organisatie wat oppakt. Dit maakt het voor de statushouder als nieuwe inwoner van Nederland lastig. De statushouder is gebaat bij een vast aanspreekpunt en continuïteit in de begeleiding. Het vaste aanspreekpunt na invoering van de wet zal een regisseur inburgering zijn van het sociaal wijkteam (SWTZP).

Uitgangspunt 2. Een integrale werkwijze

De gemeente is bij de uitvoering van de nieuwe wet verantwoordelijk voor de regie. De integrale werkwijze ziet er als volgt uit:

- De integrale werkwijze vindt zowel intern binnen de gemeente als extern met en tussen de ketenpartners plaats.
- Er is een centraal punt vanuit de gemeente voor de betrokken (vrijwilligers)organisaties voor samenwerking en afstemming.
- De afspraken tussen gemeente en betrokken (vrijwilligers) organisaties worden schriftelijk vastgelegd en hierover vindt periodiek overleg plaats.
- In de dienstverlening staat de statushouder centraal. Dienstverleners (vrijwilligers en professionals) staan naast de statushouder en leveren maatwerk.
- Het netwerk bestaat uit vrijwilligers(organisaties) en organisaties die werken met professionals. In de samenwerking staan de energie, kracht en capaciteit van de inwoner centraal. Op basis hiervan wordt gekeken of de inwoner wordt geholpen door een vrijwilliger of een professional. Daarnaast wordt de belasting van vrijwilligers goed in de gaten gehouden.

Uitgangspunt 3. Direct aan de slag

Om ervoor te zorgen dat statushouders vanaf het begin kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving, is het belangrijk dat zij zo snel mogelijk beginnen met de inburgering. Daarom wordt in een vroeg stadium, als zij nog op het Azc wonen, contact gezocht met de nieuwe inwoner van De Fryske Marren en zijn eventuele gezinsleden. Daar vindt een eerste kennismakingsgesprek plaats. Van het COA wordt, met inachtneming van de AVG, alle informatie opgehaald die relevant is voor het opstellen van het persoonlijk plan inburgering en participatie.

De overdracht heeft niet alleen betrekking op basisinformatie over de statushouder. Het is een inventarisatie van de activiteiten waaraan hij of zij al tijdens het verblijf in het Azc heeft deelgenomen (zoals voorinburgering, taallessen of vrijwilligerswerk) en van de houding, motivatie en verwachting van de statushouder.

Ook is het van belang om al in een vroeg stadium informatie te geven over wat de statushouder te wachten staat en welke ondersteuning hij of zij hierbij krijgt. Dat betekent dat De Fryske Marren samen met het COA zorgt voor een persoonlijke (“warme”) overdracht in de vorm van een driegesprek tussen de inburgeraar, een medewerker van het COA en de regisseur inburgering van De Fryske Marren.

Uitgangspunt 4. Regionale samenwerking waar nodig

Sinds 2020 zijn, in verband met de aanstaande Wet inburgering 2021, overal in Nederland samenwerkingsverbanden ontstaan tussen gemeenten. Deze samenwerking vindt plaats op de schaal van de arbeidsmarktregio. In onze arbeidsmarktregio Fryslân Werkt is dat de provincie Fryslân. Deze provinciale samenwerking richt zich primair op een gezamenlijke inkoop van leerroutes. De argumenten hiervoor zijn dat alleen door samenwerking regionale spreiding van het aanbod, differentiatie in het aanbod en een goede kwaliteit van het aanbod gerealiseerd kan worden.

Daarnaast is er een natuurlijke sub-regionale samenwerking met de gemeenten Harlingen, De Waadhoeke en Súdwest Fryslân. Daarbij gaat het tot nu toe om afstemming en het samen opzetten van bijvoorbeeld een kennismakingsprogramma en specifieke projecten voor statushouders. Voor de periode na 2022 zal het ook gaan om het samen inkopen van participatie- en werkervaringstrajecten die dan dichtbij huis in onze eigen regio uitgevoerd kunnen worden door onze ketenpartners.

5. Onze aanpak: zes pilaren met ambities en acties

Het doel van het nieuwe beleid is om uitvoering te geven aan de visie van de gemeente De Fryske Marren dat statushouders **WELKOM** zijn. De Fryske Marren vindt een inclusieve samenleving belangrijk. Een samenleving met vitale gemeenschappen waar inwoners naar elkaar omkijken, initiatieven nemen om de leefbaarheid in stand te houden en waarin iedereen ertoe doet en iedereen er bij hoort.

We gaan dit realiseren aan de hand van een beleids- en uitvoeringsstructuur die bestaat uit zes pilaren:

1. **Wonen**
2. **Elkaar steunen**
3. **Leren**
4. **Kansen**
5. **Oplossingen dichtbij**
6. **Maatwerk**

Dit hoofdstuk beschrijft per pilaar wat we willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen.

5.1. Wonen

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de taakstelling voor de huisvesting van statushouders, op grond van de Huisvestingswet 2014. Het COA wijst statushouders toe aan de gemeente op basis van de door het Rijk vastgestelde taakstelling. Daarbij kijkt het COA naar factoren zoals werk, studie, aanwezigheid van eerstegraads familie en medische omstandigheden. Zodra een statushouder aan de gemeente is toegewezen wordt passende woonruimte gezocht. Deze woonruimte bestaat voornamelijk uit sociale woningbouw.

Voor 2021 is de landelijke taakstelling vastgesteld op 24.500 te huisvesten vergunninghouders. De taakstelling in 2021 voor De Fryske Marren bedraagt 73 personen, de taakstelling voor de eerst helft van 2022 is voorlopig bepaald op 30 personen. ...

Statushouders behoren tot de doelgroep van de corporaties. Gemeente De Fryske Marren en de corporaties voelen zich samen verantwoordelijk om invulling te geven aan de huisvesting van deze groep. We willen dat statushouders zich thuis voelen in onze gemeente, in hun directe woonomgeving en dat zij meedoen.

<i>Wat gaan we daar voor doen?</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>
Prestatieafspraken met woningcorporaties Hierin hebben we opgenomen dat de corporaties jaarlijks maximaal 10% van de (op)nieuw te verhuren woningen beschikbaar voor de huisvesting van statushouders. Hierbij houden de corporaties rekening met spreiding en beschikbaarheid voor de overige doelgroepen van beleid.	Gemeente en woningcorporaties	Jaarlijks
Warme overdracht na koppeling	Gemeente, COA en nieuwe inwoner	Na koppeling met de gemeente
Afspraken met Vluchtelingenwerk Noord Nederland (hierna VNN) over de maatschappelijke begeleiding van statushouders. Deze begeleiding bestaat uit de ondersteuning op het gebied van onder andere wonen, werk, verzekeringen, inkomen, kennismaking met de lokale woonomgeving(buren) en maatschappelijke organisaties	Gemeente en VNN	Jaarlijks

5.2. Elkaar steunen

Wij willen dat de statushouders steun krijgen. Die steun komt enerzijds van de regisseur (en ondersteuner) inburgering van het Sociaal wijkteam. Zij doen de brede intake en stellen samen met de statushouder het persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP) op. Via een uitgebreide brede intake wordt een bij de statushouder passend traject opgesteld. Daarin is aandacht voor meerdere levensdomeinen, zoals gezondheid, financiën en gezinssituatie. Door de inzet van een ondersteuner die de eigen taal van de statushouder spreekt wordt een vertrouwensband opgebouwd.

Voor de groep gezinsmigranten en overige migranten die vallen onder de Wet inburgering 2021 voeren wij de wettelijke taken uit. Dit betekent dat wij ondersteuning bieden op gebied van de brede intake en het PIP, de module arbeidsmarkt en participatie (MAP) en de participatieverklaring (PVT).

De regie op de activiteiten die zijn opgenomen in het PIP wordt uitgevoerd door de regisseurs inburgering van de gemeente. Zij volgen de voortgang van de inburgeraars en zorgen dat afspraken van alle partijen (inburgeraars, aanbieders van trajecten en van regisseurs zelf) worden nagekomen.

In aanvulling daarop stimuleren we een ontwikkeling waarbij betrokken burgers uit de directe woonomgeving statushouders steunen, waar mogelijk steunen statushouders elkaar. Daarmee willen we bereiken dat statushouders snel thuis en wegwijs zijn in De Fryske Marren en dat zij zich daarbij gesteund voelen door de professionals, vrijwilligers en mede statushouders.

<i>Wat gaan we daar voor doen?</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>
Uitvoeren brede intake en opstellen van PIP voor statushouders en in 2022 ook voor gezinsmigranten	Sociaal wijkteam zorg en participatie	Sinds 2020
Het uitvoeren van het financieel ontzorgen van statushouders	Sociaal wijkteam zorg en participatie en Sociaal Wijkteam werk en inkomen	Q4 2021
Welkomstprogramma van 10 weken met workshops met aandacht voor de eigen gezondheid, kennismaking met de gemeente, actief participeren in De Fryske Marren, kansen op werk en andere relevante onderwerpen	Gemeente, VNN, De Kear, De Wurkjouwer, Pastiel en de bibliotheek.	Vanaf 2022
Het ondersteunen van statushouders en het maken van verbindingen tussen de eigen cultuur van de statushouder en de typische Nederlandse en Friese cultuur.	(Vrijwillige) ondersteuners die de eigen taal spreken. Daarnaast van (vrijwillige) ondersteuners die Fries spreken	Vanaf 2022
Het maken van afspraken en het vastleggen hiervan over samenwerking en afstemming bij de integratie van statushouders	Gemeente, VNN, Sociaal WerkDe Kear, De Wurkjouwer, Pastiel en de Bibliotheek	Vanaf medio 2021
Het maken van afspraken met De Kear over het introduceren door de buurtwerker van de statushouder in het dorp of de wijk waar deze is komen wonen.	Gemeente, Sociaal werk De Kear	Vanaf Q4 2021

5.3. Leren

In de Wet inburgering 2021 is opgenomen dat drie leerroutes worden aangeboden. Na het bepalen van de taalvaardigheid en leervaardigheid volgt de toeleiding naar een van die leerroutes. De onderwijsroute is gericht op de doorstroom naar vervolgonderwijs, in de B1 route ligt de focus op beroepsgericht inburgeren en in de Z-route ligt het accent op zelfredzaamheid.

We willen dat jongeren onder de 27 jaar zoveel mogelijk naar de onderwijsroute gaan zodat zij daarna een beroepsopleiding kunnen volgen. Voor de doelgroep B1 willen we beroepsgerichte inburgering organiseren waarbij aandacht is voor de 60 kansberoepen in onze provincie. De deelnemers kunnen via stages en werkervaringsplaatsen kennismaken met beroepen die hun interesse hebben.

Voor de doelgroep van de Z-route geldt dat de focus op zelfredzaamheid ligt waarbij uitstroom naar werk niet is uitgesloten.

Daarnaast willen we invulling geven aan het begrip informeel leren. Dat is leren in de dagelijkse omgeving, een praatje met de burens, op de voetbalclub, in het dorpshuis of in de bibliotheek.

<i>Wat gaan we daar voor doen?</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>
Het inkopen van leerroutes	14 samenwerkende Friese gemeenten	Q 4 2021
We creëren goede randvoorwaarden zoals een openbaar vervoerspas en ondersteuning bij het regelen van kinderopvang.	Gemeente	Vanaf 2022
We maken gebruik van onze lokale organisaties bij het uitvoeren van de onderdelen participatie van de B1 en Zelfredzaamheidsroute.	Gemeente, de Wurkjouwer/Pastiel en Sociaal Werk de Kear	Vanaf 2022
We maken afspraken met de bibliotheek over informeel leren waarbij statushouders een gratis bibliotheekpas ontvangen	Gemeente en de bibliotheek	Vanaf 2022

5.4. Kansen

In De Fryske Marren streven we naar een sterke, dragende samenleving met goede en toegankelijke basisvoorzieningen. Een samenleving waarin iedereen (naar vermogen) mee kan doen, waar zelfredzaamheid, en participatie wordt gestimuleerd. De vrouwelijke statushouders verdienen daarbij speciale aandacht. We willen dat statushouders zich thuis voelen in De Fryske Marren en hier een nieuwe toekomst met betaald werk en een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen.

Omdat zij in onze gemeente starten zonder een eigen netwerk hebben ze een steuntje in de rug nodig bij het vinden en benutten van kansen die op hun pad komen. Wij willen statushouders naast hun inburgeringstraject activeren richting meedoen aan de samenleving en de arbeidsmarkt. Voor de ontwikkeling van de taal is het van belang dat zij de taal direct in de praktijk kunnen toepassen. Het beste werkt een volledig geïntegreerd traject waarin werk- en taalactiviteiten op elkaar zijn afgestemd. Wij doen daarbij een beroep op onze werkgevers om dit mogelijk te maken.

<i>Wat gaan we daar voor doen?</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>
Werkgevers actief benaderen om ambassadeur te worden van onze visie dat statushouders Welkom zijn in De Fryske Marren. Via concrete afspraken over stages, werkbezoeken en werk(ervarings)plekken maken statushouders kennis met de werkgevers in kansberoepen in onze gemeente.	Gemeente, Pastiel, de Wurkjouwer en werkgevers	Vanaf Q4 2021

Maatjesproject voor vrouwen. De vrouwelijke maatjes bieden ondersteuning bij vragen over opvoeding, leefstijl, vrije tijd, de mogelijkheden om een studie te volgen of werk te vinden. Samenwerking tussen Sociaal werk De Vanaf 2022
Kear en Vluchtelingenwerk

5.5. Oplossingen dichtbij

Na een vaak intensieve reis naar Nederland en een soms langdurig verblijf op een Azc is het van belang dat de statushouder kan beginnen aan zijn of haar leven en dat van eventuele kinderen in De Fryske Marren. Dat laatste vraagt om rust en oplossingen die dichtbij zijn.

We vinden het van belang dat gemeente De Fryske Marren niet alleen de regierol oppakt maar ook een rol speelt in de uitvoering zoals bij de brede intake en het opstellen van persoonlijk plan inburgering en participatie en het financieel ontzorgen van de statushouders. Onze regievoerders inburgering hebben kennis van de doelgroep en kennen de lokale infrastructuur. De ondersteuners spreken de eigen taal van de statushouders en weten uit eigen ervaring wat nodig is om een nieuwe start te maken in een ander land. Onze ketenpartners spelen hierbij een belangrijke rol. We willen stabiliteit en rust brengen in het leven van de statushouder zodat hij/zij zich kan richten op een nieuw doel in het leven via uitzicht op werk, opleiding of meedoen in De Fryske Marren.

Wat gaan we daar voor doen?

Afspraken met de ketenpartners over cultuur sensitief werken waarbij wordt aangesloten bij de leefwereld van de statushouder.

wie

Gemeente en ketenpartners

wanneer

Vanaf Q4 2021

Uitvoeren financieel ontzorgen statushouders

Gemeente

Vanaf Q3 2021

Statushouders laten kennismaken met de lokale infrastructuur

Vluchtelingenwerk

Vanaf Q1 2021

5.6. Maatwerk

We onderschrijven het belang om de tijd te nemen voor de brede intake, het PIP en het welkomstprogramma. Op die manier kunnen er haalbare doelen worden opgesteld. Maatwerk speelt hierbij een rol met een ontwikkelpad van 'broodbaan' naar 'droombaan'. Via een toegankelijke baan in de sector van hun interesse kan de statushouder zich vervolgens verder ontwikkelen richting hun 'droombaan'. Dit vergt langdurige begeleiding op maat, ook nadat iemand werk vindt. We willen de statushouder perspectief bieden op een bij hem of haar passende opleiding of beroep.

Uit een recent onderzoek door Regioplan uitgevoerd onderzoek blijkt dat de arbeidsmarktparticipatie van hoogopgeleide vluchtelingen in Nederland, lager is dan die van statushouders in vijf Europese landen. Naast de lagere participatie is ook het niveau waarop zij werken in Nederland vaker onder hun niveau.

In De Fryske Marren willen we hoogopgeleide statushouders, die zijn opgeleid voor een beroep waarin in Nederland (grote) tekorten zijn, waar mogelijk faciliteren in het volgen van een aanvullende passende opleiding zodat zij hun kennis en expertise hier in Nederland kunnen inzetten. Hiervoor worden nadere kaders opgesteld.

Daarbij sluiten wij aan op het in 2021 door de raad vastgesteld beleid Beleidsplan Participatie en Re-integratie 2021-2025 en de daarin genoemde activiteiten, waarbij eveneens maatwerk een belangrijk uitgangspunt is. We zoeken hierbij afstemming met de andere Friese gemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen

Afspraken over kennismaking met beroepen op de werkvloer in verschillende sectoren

Wie

De Wurkjouwer en Pastiel

Wanneer

Vanaf Q4 2021

Aansluiten bij oriëntatie- en scholingsprojecten van de arbeidsmarkt Fryslân Werkt die bedoeld zijn voor zijinstromers in kansberoepen.

Team inburgering van SWT
Fryslân Werkt
Leerwerkloket

Vanaf Q4 2021

Maatwerk statushouder door sociaal wijkteam met warme overdracht naar De Wurkjouwer of Pastiel

De Wurkjouwer
Pastiel
Gemeente SWT

Continuering huidige uitvoering

Maatwerk voor hoogopgeleide statushouders door het faciliteren van een passende opleiding met ondersteuning van UAF

Pastiel
Gemeente
UAF

Vanaf Q1 2022.

Onderzoeken welke cofinanciering voor projecten via ESF 2022 ev of andere externe financieringsmogelijkheden mogelijk is.

Gemeente

Vanaf Q4 2021

We maken afspraken met de bibliotheek en het digitaal huis over het digitaal vaardig maken voor die statushouders die dat nodig hebben.

Gemeente, bibliotheek en digitaal huis

2022

Onderzoeken welk aanbod passend is voor statushouders die te maken hebben met een psychische of lichamelijke belemmering

De Kear, GGD, Pharos

2022

6. Aantallen en financieel kader

6.1. Aantallen

Het is moeilijk te voorspellen hoeveel mensen naar ons land komen om een asielaanvraag te doen en hoeveel daarvan uiteindelijk recht hebben om zich in Nederland te vestigen. De huisvestingstaakstelling die we van het Rijk krijgen geeft een goede indicatie van het aantal potentiële inburgeraars.

Als basis voor de komende jaren gaan we uit van de taakstelling huisvesting 2021. We houden voor 2022 een aantal aan van 73 statushouders waarvan 70% inburgeringsplichtig is. Kinderen en ouderen boven de AOW gerechtigde leeftijd hebben geen inburgeringsverplichting. Voor inburgering komen dan 51 personen in aanmerking. Per leerroute ziet de verdeling er volgens het Rijk als volgt uit: Onderwijsroute 25%, B1 route 60% en Zelfredzaamheidsroute 15 %.

Onze verwachting is dat in de praktijk het aandeel in de Z-route hoger zal zijn omdat we denken dat het Rijk de mogelijkheden overschat om taal op B1-niveau te halen. Wij gaan uit van een instroom in de on-derwijsroute van 25%, in de B1 route van 50% en in de Zelfredzaamheidsroute van 25%.

Onderwijsroute	25%	13
B1 route	50%	25
Zelfredzaamheidsroute	25	13
Totaal	100%	51

De aantallen (13 onderwijsroute, 25 B1 route en 13 Zelfredzaamheidsroute) zijn te klein om als gemeente de leerroutes zelfstandig in te kopen. Dit speelt temeer omdat binnen de leerroute gedifferentieerd moet worden in bijvoorbeeld langzame leerders en snelle leerders en statushouders die analfabeet zijn in hun eigen taal. Ook de gewenste kwaliteit en de gespreide huisvesting gedurende het jaar zijn argumenten om bij de inkoop voor regionale samenwerking te kiezen. Dit gebeurt voor enkele leerroutes op de schaal van de Arbeidsmarktregio Fryslân Werkt.

Voor het onderdeel participatie in de B1 route en de Zelfredzaamheidsroute kiezen we voor samenwerking met Empatec, de onderdelen Pastiel en de Wurkjouwer. Waar mogelijk trekken we daarbij op met de gemeente Harlingen, De Waadhoeke en Súd West Fryslân.

6.2. Financiën

De gemeente ontvangt via de Integratie uitkering en de Specifieke Uitkering een aantal budgetten voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021. Het gaat daarbij om:

- **Budget voor uitvoeringskosten**

De gemeente ontvangt middelen om de wet uit te kunnen voeren. Dit zijn middelen voor het uitvoeren van de brede intake, het opstellen van het PIP, het volgen van de voortgang, de handhaving en de financiële ontzorging en begeleiding. Ook beleidsvoorbereiding en inkoop kunnen hieruit worden bekostigd.

Deze middelen worden via de Integratie uitkering toegevoegd aan het Gemeentefonds. Er zijn geen bestedingsvoorwaarden aan verbonden. In de meicirculaire 2021 zijn voor De Fryske Marren de volgende bedragen opgenomen.

<i>Jaar</i>	<i>Ondertussengroep</i>	<i>Compensatie</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Totaal</i>
2021	20.907	48.742	0	69.649
2022	13.294	18.676	145.759	177.729
2023	8.347	9.038	160.353	177.738
2024	4.254	7.008	160.353	171.615
2025	1.597	2.847	160.353	164.797

Voor de uitvoeringskosten ontvangt De Fryske Marren in 2022 een bedrag van € 145.759. In de jaren daarna bedraagt deze uitkering € 160.353 per jaar. Daarnaast ontvangt De Fryske Marren middelen voor de ondertussengroep en een compensatie in verband met het uitstel van de wet. Deze rijksmiddelen zijn nodig voor de ondersteuning van de ondertussengroep zodat zij hun inburgering goed afronden en kunnen worden begeleid naar werk of scholing.

Voor de inkoop/uitvoering van de inburgeringsvoorzieningen ontvangen wij € 12.712 per inburgeringsplichtige statushouder en € 589 per migrant. Het rijk stelt incidentele middelen beschikbaar aan de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio voor de onderwijsroute.

Via de begroting 2022 is op 10 november 2021 door de raad een aanvulling op de middelen voor de uitvoering gehonoreerd van € 113.000 in 2022 en € 100.000 in de daarop volgende jaren. Met de aanvullende middelen kan de huidige werkwijze met een gecombineerde inzet van regiovervoerders inburgering die samenwerken met ondersteuners in de eigen taal worden voortgezet.

In aanvulling hierop heeft de raad via een amendement een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld van € 147.000 voor 2022. Daarbij is door de raad aangegeven een aanvraag voor structurele middelen te verwachten via de Perspectiefnota 2023.

De inzet van de incidentele middelen wordt nog nader uitgewerkt. De raad wordt hierover geïnformeerd via een raadsmemo.

- **Budget voor voorzieningen**

De gemeente ontvangt via een specifieke uitkering middelen om inburgeringsvoorzieningen te kunnen uitvoeren of inkopen. Die middelen zijn afhankelijk van het feitelijk aantal inburgeraars en bewegen dus mee met de omvang van de doelgroep. In onderstaand schema is opgenomen welke bedragen het rijk per inburgeringsplichtige beschikbaar stelt.

<i>Voorzieningen</i>	<i>Statushouders</i>	<i>Gezinsmigranten</i>
Leerroutes	€ 10.000	
Module Arbeidsmarkt en participatie	€ 136	€ 195
Maatschappelijke begeleiding	€ 1.944	
Participatieverklaringstraject	€ 216	€ 216
Tolkvoorziening	€ 417	€ 179
	€ 12.712	€ 589

7. Monitoring en handhaving

Met de inwerkingtreding van de Wet inburgering 2021 krijgt de gemeente de regie over het inburgeringstraject van een statushouder. Daarmee ontstaat ook de verantwoordelijkheid voor de gemeente toe te zien op de voortgang van het inburgeringstraject en de inspanningsverplichting.

Handhaving kan daarbij worden ingezet als sluitstuk, wanneer blijkt dat de inburgeraar onvoldoende meewerkt aan het traject en afspraken niet nakomt zonder daar een goede reden voor te hebben. Een op te leggen boete of maatregel moet bijdragen aan het doel van de wet: alle inburgeringsplichtigen kunnen zo snel mogelijk en volwaardig meedoen aan de Nederlandse samenleving, het liefst via betaald werk.

Het doel van handhaving is het naleven van wet- en regelgeving. Handhaving zien we daarbij als een uiterst middel dat we in kunnen zetten wanneer de inburgeringsplichtige onwelwillend is en meerdere malen niet heeft meegewerkt aan het inburgeringstraject of vastgelegde afspraken uit het PIP niet nakomt.

Handhaving is meer dan het opleggen van een boete of maatregel om naleving te stimuleren. Aandacht voor preventie en spontane naleving is minstens zo belangrijk en werkt vaak motiverender voor de inburgeraar. Daar valt ook de dienstverlening en communicatie vanuit de gemeente onder. Om naleving te bevorderen, zijn er over het algemeen vier aspecten die van belang zijn :

- **Optimale communicatie.** Het contact en communicatie met de inburgeraar is cruciaal. Mensen hebben traumatische ervaringen, spreken de taal niet, zijn niet altijd opgeleid, of het doen-vermogen is beperkt, etc. De communicatie moet helder zijn: voor wie is het bedoeld, slaan we als gemeente de juiste toon aan, etc. We moeten hierbij een realistisch perspectief hanteren: het weten en het opnemen van informatie betekent niet automatisch dat iemand ook in staat is daar naar te handelen.
- **Optimale dienstverlening.** De inburgeraar staat centraal, waarbij het uitgangspunt een responsieve overheid is. Een goede dienstverlening bevordert de wederkerigheid, waardoor de inburgeringsplichtige eerder bereid is tot naleven. Positieve prikkels zijn daarbij belangrijk. Daarnaast is het kennismaken van de achtergrond van de inburgeringsplichtige en de culturele aspecten die daar aan verbonden zitten, ook van belang. In De Fryske Marren hebben we hier in de Pilot brede intake en PIP al ervaring mee opgedaan door te werken met ondersteuners die de cultuur van inburgeringsplichtigen kennen en de taal spreken.
- **Optimale controle.** Als gemeente moeten we ons goed organiseren en snel risico's zien door goed te monitoren. We willen voorkomen dat de inburgeringsplichtige schulden krijgt of op een ander vlak achterstand oploopt. We moeten de inburgeringsplichtige daarbij helpen.
- **Sanctionering.** Als gemeente willen we dat de inburgeringsplichtige succesvol inburgert, op een voor hem/haar haalbaar niveau in de tijd die daar voor staat. Lukt dat niet, dan onderzoeken we waardoor dat komt en of de inburgeringsplichtige iets te verwijten valt. Blijkt dat het geval, dan willen we een prikkel geven tot naleving door een sanctie op te leggen die bijdraagt aan het einddoel.

Over het algemeen is het slechts een klein percentage van de inburgeringsplichtigen waarbij daadwerkelijk een sanctie opgelegd moet worden. Waar we bij de handhaving rekening mee moeten houden, is dat er differentiatie is binnen de doelgroep inburgeringsplichtigen. Zo moeten we onderscheid maken tussen statushouders die vanuit het AZC komen en bijvoorbeeld gezinsmigranten of hervestigers. De rechten en plichten voor deze groepen zijn niet hetzelfde.

Er zijn verschillende momenten waarop de gemeente zou moeten handhaven. Het betreft:

- De verplichting van de statushouder mee te werken aan de uitvoering van de brede intake en het opstellen van het persoonlijk inburgeringsplan
- De verplichting mee te werken aan de leerroutes en duale trajecten

Het DUO handhaaft op de inburgeringstermijn en daarmee op de resultaatverplichting. De inburgeringstermijn start zodra het PIP is vastgesteld en de gemeente dit heeft doorgegeven aan DUO. DUO is daarnaast verantwoordelijk voor het afnemen van het inburgeringsexamen, bestaande uit:

- Taalexamens op tenminste B1 niveau (met uitzondering voor diegenen waarbij afgeschaald wordt naar niveau A2).
- Examen Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM). Hier wordt al mee gestart in COA.

De inspanningsverplichting en de resultaatverplichting staan niet los van elkaar, de inspanning is nodig om de inburgeringstermijn te halen. Gemeenten houden DUO dan ook op de hoogte van de voortgang. Andersom houdt DUO gemeenten op de hoogte over behaalde examens en het halen van de inburgeringstermijn.

De monitoring en handhaving van de Wet inburgering 2021 heeft een directe relatie met handhaving in het kader van de Participatiewet waar het gaat om bijstandsgerechtigde statushouders. De Wet inburgering 2021 en de daarop gebaseerde regelgeving laten weinig ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling van een op te leggen boete. Om die reden ligt het opstellen van beleidsregels meer van de hand dan een verordening. Het college stelt de bij de Wet inburgering 2021 behorende beleidsregels vast. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij de integrale notitie toezicht en handhaving sociaal domein gemeente De Fryske Marren die in voorbereiding is.

Bijlage 1: Toelichting begrippen kernboodschap sociaal domein

De kernboodschap sociaal domein De Fryske Marren bevat verschillende onderdelen. Hieronder lichten we de verschillende onderdelen nader toe.

Kernboodschap sociaal domein De Fryske Marren:

De inwoner draagt verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving. De gemeente stimuleert de samenleving om in beweging te komen, te ontwikkelen en mee te doen. We doen dit met lef!

We streven naar een inwoner die verantwoordelijkheid draagt voor zichzelf en zijn omgeving

Hierbij beginnen we met het zelf organiserend vermogen van de inwoner, zijn plan, wat hij zelf kan en wil. Waar nodig met ondersteuning vanuit zijn sociale netwerk of met ondersteuning vanuit onze gemeente. We richten ons daarbij niet op een deel van de inwoners, maar op alle inwoners.

Wat bedoelen we met in beweging komen, ontwikkelen en meedoen?

- In beweging komen: zelf actie ondernemen en een eigen plan maken in plaats van afwachten. Het betekent actief zijn, je kunnen verplaatsen en initiatief tonen.
- Ontwikkelen: ontwikkelen betekent vooruitgang, het versterken van het zelf organiserend en probleemoplossend vermogen. Ontwikkelen doe je je hele leven lang. Je past je steeds weer aan bij een veranderde situatie en verandert zelf mee.
- Meedoen: meedoen is samenwerken. Samenwerken in alle vormen: samenwerken in een dorp, samenwerken tussen professionals en vrijwilligers én samenwerken met de gemeente. Meedoen is een bijdrage leveren, er voor elkaar zijn, een plek te hebben en ertoe doen. Dit geldt voor alle contacten en activiteiten binnen het sociaal domein. De bijdrage kan per persoon en situatie verschillend zijn. Daar houden we rekening mee.

We doen dit met lef!

Dit betekent dat we goed aansluiten bij de werkelijke vraag van de inwoner en samen nieuwe mogelijkheden realiseren en oplossingen op maat vinden.

Bijlage 2. Publicaties

1. Integratie door werk

In mei 2019 heeft de Sociaal economische raad (SER) de publicatie Integratie door werk uitgegeven. De belangrijkste aanbevelingen zijn:

- Het belang van maatwerk voor de statushouder en de werkgever. Maatwerk door onder andere de inzet van gecombineerde of duale trajecten, het bundelen van expertise en (indien nodig) langdurige ondersteuning. Er is een betere ondersteuningsinfrastructuur nodig en een aanpak die zich zowel op deze nieuwkomers als op de arbeidsorganisaties richt. Het realiseren van op maat gesneden trajecten en dienstverlening vergt voldoende beleidsmatige en financiële armslag voor gemeenten. Maatwerk zal immers vooral op lokaal niveau gerealiseerd moeten worden. Daarbij moeten ook andere partijen zoals vrijwilligersorganisaties, scholen, zorg- en welzijnsorganisaties een waardevolle rol kunnen spelen.
- Maatwerk kan invulling krijgen in de vorm van verschillende ondersteuningstrajecten. Op basis van succesvolle aanpakken in binnen- en buitenland is gebleken dat de participatie van statushouders gebaat is bij gecombineerde taal- en werktrajecten, een brede toegang tot het beroeps- en hoger onderwijs, verkorte arbeidsmarkttrajecten met aandacht voor eerder verworven competenties en ontmoetingen met werkgevers
- Maatwerk betekent ook een verbetering in de informatievoorziening op lokaal niveau door middel van een centraal en herkenbaar aanspreekpunt, van waaruit deze nieuwkomers verder ondersteund of doorverwezen kunnen worden.
- Een meer samenhangend regionaal beleid – met voldoende afstemming, samenwerking en gemeenschappelijk gebruik van voorzieningen – draagt bij aan een meer effectieve ondersteuning van statushouders. De raad denkt daarbij aan het niveau van de arbeidsmarktregio's. Hiermee kunnen lokale zwaktes worden verminderd
- Niet in de laatste plaats staat of valt een meer succesvolle arbeidsintegratie van statushouders en andere nieuwkomers met de inzet van werkgevers en werknemers. De raad doet een appèl op arbeidsorganisaties om zich in te zetten voor een open en diverse bedrijfscultuur. Daarvoor zijn zowel bedrijfseconomische als maatschappelijke overwegingen aan te voeren. Maar ook wordt gewezen op het zelfstandig belang van het verwerven van het talent van statushouders.

2. Maatschappelijke begeleiding van grote waarde

In mei 2020 is een rapport verschenen van Significant Public over de maatschappelijke begeleiding in gemeenten waar de rol en meerwaarde van de vrijwilliger uitvoerig is beschreven. Het onderzoek van Significant is uitgevoerd in opdracht van Vluchtelingenwerk Nederland en uitgevoerd in vijf gemeenten.

Maatschappelijke begeleiding bestaat meestal uit het bieden van praktische ondersteuning bij het regelen van basisvoorzieningen zoals het regelen van de juiste verzekeringen, van onderwijs en het kennismaken met de buurt. De maatschappelijk begeleiders coachen de statushouder in zelfredzaamheid en wijzen de weg om mee te kunnen doen naar vermogen.

Uit het onderzoek van Significant Public blijkt dat de maatschappelijke begeleiding van veel grotere betekenis te zijn. Naast de praktische ondersteuning zijn de begeleiders in de praktijk ook 'bewegwijzeraar, steun en toeverlaat, signaleerder en doorverwijzer, bemiddelaar en belangenbehartiger' voor vluchtelingen. Het onderzoek concludeert dat deze rollen minder zichtbaar zijn, maar noemt ze 'de ruggengraat van de maatschappelijke begeleiding'. Het onderzoek wijst ook op het positieve effect dat lokaal gewortelde vrijwilligers kunnen hebben op het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen in een gemeente.

Het belang van maatschappelijke begeleiding wordt volgens Significant Public breed gedragen, maar het onderzoek schetst ook randvoorwaarden voor het behoud van de kwaliteit. Het inzetten van vrijwilligers maakt dat zij 'net een stap extra kunnen zetten, veel gaten in het systeem opvullen en zich belangeloos inzetten', maar zij moeten daarvoor goede begeleiding ontvangen van een teamleider. Daarom moet de overheid blijvend voldoende investeren in de ondersteuning en scholing van vrijwilligers en stagiairs.

3. Nieuw op de arbeidsmarkt

In januari 2021 is het rapport *Nieuw op de arbeidsmarkt* van Regioplan en het Verwey Jonker instituut verschenen. In deze handreiking arbeidstoeleiding statushouders zijn, op basis van acht onderzoeken, tips verzameld over de begeleiding van statushouders richting werk.

- Bevorder informatieoverdracht COA: het COA verzamelt tijdens de voorinburgering informatie over de statushouder. Deze informatie wordt nog niet altijd overgedragen naar en/of gebruikt door gemeenten. Richt hiervoor een duidelijk proces in.
- Neem de tijd voor de intake: een uitgebreide brede intake is van belang om een passend traject op te stellen. Daarin moet aandacht zijn voor meerdere levensdomeinen, zoals gezondheid, financiën en gezinssituatie. Neem hier voldoende tijd voor en werk aan het opbouwen van een vertrouwensband, zodat het een open gesprek wordt.
- Manage de verwachtingen van de statushouder: de Participatiewet heeft tot doel om werkzoekenden (zo snel mogelijk) bij reguliere werkgevers aan het werk te helpen en hun afhankelijkheid van een bijstandsuitkering te minimaliseren. Dit uitgangspunt kan op gespannen voet staan met de wensen en dromen van de statushouder. Begeleiders dienen zo vroeg mogelijk in het begeleidingsproces te zorgen voor realistische verwachtingen bij de statushouder over het pad naar werk.
- Schets een ontwikkelpad van 'broodbaan' naar 'droombaan': zoek eerst een toegankelijke baan in de sector van hun interesse, en motiveer en ondersteun de statushouder vervolgens om zich verder te ontwikkelen richting hun 'droombaan'. Dit vergt langdurige begeleiding op maat, ook nadat iemand werk vindt.
- Bied oefening met Nederlandse werkcultuur en communicatieve en taalvaardigheden: via rollenspellen en gespreksoefeningen leren statushouders over gewoontes en verwachtingen van collega's op de werkvloer. Door te oefenen durven ze ook makkelijker Nederlands te spreken.
- Bevorder sollicitatievaardigheden met groepstrainingen: statushouders leren veel van trainingen waarin zij leren solliciteren. Het oefenen van sollicitatiegesprekken maakt het voor hen minder stressvol om later daadwerkelijk te solliciteren.
- Weet waar je vrijwilligerswerk voor inzet: vrijwilligerswerk draagt alleen bij aan de taalvaardigheden wanneer dit plaatsvindt in een (Nederlands)talige omgeving. Om bij te dragen aan ontwikkeling richting werk, dienen de taken binnen het vrijwilligerswerk in dienst te staan van het leerproces ('werkend leren') en is intensieve begeleiding nodig.
- Bied geïntegreerde duale trajecten aan: door statushouders naast hun inburgeringstraject te activeren richting de arbeidsmarkt, kunnen zij de taal direct in de praktijk toepassen en wordt participatie al vroeg gestimuleerd. Het beste werkt een volledig geïntegreerd traject waarin werk- en taalactiviteiten op elkaar zijn afgestemd.
- Zorg voor een breed aanbod van werktrajecten voor alle taalniveaus: veel trajecten gericht op werk hanteren een minimaal taalniveau (veelal A2). Zorg dat er ook voor laaggeletterde analfabeten statushouders die weinig Nederlands spreken een passend aanbod is.

- Laat statushouders hun wensberoep ervaren: het droomberoep van de statushouder ziet er in Nederland vaak anders uit dan ze gewend zijn. Via een 'snuffelstage' of 'praktijkdag' kunnen ze in de praktijk ervaren of het daadwerkelijk bij hen past.
- Bevorder ontmoetingen tussen werkgevers en statushouders: werkgevers hechten veel waarde aan de motivatie en soft skills van kandidaten. Een persoonlijke ontmoeting laat zien of er een klik is. Bereid werkgevers en statushouders hierop voor, zodat ze realistische verwachtingen hebben.
- Maak discriminatie bespreekbaar: statushouders kunnen op de arbeidsmarkt te maken krijgen met discriminatie. Het is van belang om die ervaringen bespreekbaar te maken. Dit vergt gevoeligheid en doortastendheid.
- Maak de route naar het onderwijs toegankelijker: veel statushouders willen studeren, en een Nederlands diploma geeft hun meer kans op de arbeidsmarkt. Schakeltrajecten, al dan niet geïntegreerd met de inburgering, maken deze route voor hen toegankelijker.
- Heb structureel aandacht voor nazorg na de plaatsing: het inwerken en op weg helpen van statushouders kost veel tijd, en ook daarna kunnen ze uitvallen vanwege bijvoorbeeld culturele verschillen of miscommunicaties. Geef in de uitvoering prioriteit aan het bieden van nazorg door het te verankeren als kerntaak van de begeleider. Houd regelmatig contact met statushouder en werkgever na plaatsing in een baan en bied ondersteuning waar nodig.

4. In uitvoering

Tot slot het op 9 september 2021 verschenen rapport *In uitvoering* van het Sociaal Cultureel plan bureau. Het rapport besteedt onder andere aandacht aan:

- Het belang van activiteiten tijdens het verblijf in het AZC.
- Het belang van preventie en gezondheid
- De verbetering van de arbeidsmarktpositie als belangrijke beleidsopgave